

REGERINGEN

Regeringsbeslut

I:7

2012-06-20

S2012/4531/FS (delvis)

Socialdepartementet

Diskrimineringsombudsmannen
Box 3686
103 59 Stockholm

Uppdrag att ta fram ett utbildningspaket för vårdpersonal om bemötande

Regeringens beslut

Socialstyrelsen ska, i samverkan med Diskrimineringsombudsmannen och i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting samt i dialog med berörda organisationer, ta fram ett utbildningspaket för fortbildning av vårdpersonal om olika aspekter av värdigt och professionellt bemötande och agerande i vården. I uppdraget ingår att lämna förslag till pilotprojekt för att testa och utvärdera utbildningspaketet för fortbildning av vårdpersonal och testa metoder för att systematiskt arbeta med bemötandefrågor i vården. I uppdraget ingår också att analysera och beskriva samt lämna förslag till hur man ska motivera vården att utbilda sin personal i dessa frågor.

Socialstyrelsen tilldelas 4 000 000 kronor för genomförandet av detta uppdrag. Medlen utbetalas av Kammarkollegiet under 2012, engångsvis efter rekvisition, från utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 14 Patientsäkerhet. Rekvisitionen ska göras senast den 1 december 2012 och ska hänvisa till det diarienummer detta beslut har. Ej förbrukade medel ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2013.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 30 september 2013 och hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Ärendet

Hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) är tydlig när det gäller kraven på hälso- och sjukvården avseende bland annat olika aspekter av bemötande.

Regeringen anser att det är viktigt att den vård som erbjuds är jämlik. Det handlar om att vården ska hålla en bra kvalitet och att tillgängligheten ska vara god för alla oavsett kön, könsidentitet eller

könssuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, och oavsett vilken bostadsort, utbildning eller vilka ekonomiska förutsättningar man har. Den vård som erbjuds ska i möjligaste mån utformas med utgångspunkt i den enskilde patientens behov och önskemål.

Ett av de områden som tydligt pekas ut i Socialstyrelsens rapport Ojämna villkor för hälsa och vård (2011), när det gäller utmaningar för en mer jämlik vård, gäller brister i bemötande och information liksom diskriminering av olika grupper av människor. En diskriminering som i många fall kan vara oavsiktlig. Regeringen anser att en samlad insats för de grupper som av olika skäl riskerar ett sämre bemötande i vården än andra är angelägen. Målet är att arbetet med ett medvetet gott och värdigt bemötande och en god behandling av personer som tillhör någon av de utsatta grupperna ska vara en integrerad del av den ordinarie strukturen i hälso- och sjukvården.

Sjukvården i Sverige har ett mycket gott anseende och den medicinska kompetensen är god, men kritik har riktats mot hur patienter bemöts. Klagomål hos patientnämnder och Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd samt anmälningar till Diskrimineringsombudsmannen om diskriminering i vården utgör exempel på det. Även flera rapporter pekar mot att det finns brister i vården när det gäller att skapa ett professionellt och respektfullt förhållningssätt och en professionell förtroendefull och tillitsfull relation mellan vårdgivare och patient och anhöriga.

Vården ska vara tillgänglig för alla som behöver, alla kontakter med personer som söker vård ska bygga på respekt för människors lika värde, den enskilda människans värdighet, självbestämmande och integritet. I det ligger att ingen ska behöva avstå från vård av rädsla för att utsättas för ett bristfälligt bemötande. Ett gott bemötande är också avgörande för hur bra och säker vården blir. Om patienter inte har eller ges kunskap och information och inte heller vågar fråga blir det också en patientsäkerhetsfråga. Ett gott och professionellt bemötande där patienten känner förtroende och tillit och ges adekvat information och görs delaktiga i den egna vården är därför en viktig kvalitetsaspekt i vården.

Mer om uppdraget

Utbildningspaketet ska inkludera kunskap om de grupper som omfattas av lagstiftningens skydd mot diskriminering och som typiskt sett riskerar att utsättas för diskriminering. Även andra grupper som riskerar bristfälligt bemötande inom vården ska beaktas i utbildningspaketet. Det kan t.ex. röra sig om socioekonomiskt resurssvaga personer, personer med psykisk sjukdom eller psykisk ohälsa eller de nationella minoriteterna. Utbildningspaketet ska uppmärksamma att det i samtliga grupper kan finnas skillnader mellan hur kvinnor och män bemöts.

Det utbildningspaket som Socialstyrelsen i samverkan med Diskrimineringsombudsmannen ska ta fram ska vara utformat för fortbildning av vårdpersonal. Utbildningspaketet ska förmedla kunskap om

- aktuell lagstiftning,
- sambanden mellan diskriminering eller social utsatthet och ohälsa,
- hälso- och sjukvårdens roll när det gäller att minska skillnader i förutsättningarna för bästa uppnåeliga hälsa,
- vikten av att uppmärksamma patientens egna önskemål och kunskap,
- vikten av att inte ta ovidkommande hänsyn till kön, könsidentitet och könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder, socioekonomisk tillhörighet eller psykisk ohälsa, eller annan omständighet som rör den enskilde som person,
- vikten av att särskilt uppmärksamma att dessa omständigheter inte ska utgöra hinder för en persons tillgång till likvärdig vård som alla andra, t.ex. att personer med psykisk sjukdom eller ohälsa ges likvärdig somatisk vård som alla andra,
- hur diskriminering kan ta sig uttryck inom vården,
- vikten av målgruppsanpassning av information,
- metoder för att nå självinsikt om det egna beteendet i bemötandesituationer, samt
- metoder för att systematiskt arbeta med bemötande som tillgänglighetsaspekt i den egna organisationen.

Utbildningspaketet ska utformas så att det, i de moment där så är relevant, finns utrymme för de deltagande att diskutera och utbyta erfarenheter med varandra.

På regeringens vägnar

Göran Hägglund

Helena von Knorring

Likalydande till
Socialstyrelsen

Kopia till

Statsrådsberedningen, Samordningen

Finansdepartementet, Budgetavdelningen

Utbildningsdepartementet, Universitets- och högskoleenheten

Utbildningsdepartementet, Jämställdhetsenheten

Arbetsmarknadsdepartementet, Enheten för diskrimineringsfrågor

Kammarkollegiet

Sveriges Kommuner och Landsting

Underhand
S/SAM Erica Borgny
S/SAM Martina Lindberg
S/FST Tarja Birkoff
S/FS Elin Feldt
S/SAM Petra Nilsson